

DEN GODE OVERGANG

**Et samarbejde mellem børnehave,
forældre og skolen**

Højen Skole

I arbejdet med *Den gode overgang* fra Mælkebøtten til Højen Skole har vi sammen lavet denne folder.

I denne folder beskrives de færdigheder og kompetencer, der er gode at arbejde med i børnehaven i året inden skolestarten og i tiden lige efter skolestarten.

Vi fokuserer på børnenes udvikling af de otte kompetencer, fordi de tilsammen fungerer som et stabilt udgangspunkt for et godt børneliv.

Det er et arbejde, der både skal foregå i børnehaven, i hjemmet og i skolen.

I de styrkede læreplaner kan man læse mere om, hvad det er personalet gør i børnehaven for at støtte børnene i udviklingen af de 8 kompetencer.

På de kommende sider er de otte kompetencer beskrevet. Under hver kompetence står der, hvad der fokuseres på i børnehaven, i skolen og, hvad der kan gøres derhjemme.

Revideret: August 2024

RELATIONER

Barnets evne til at skabe og fastholde relationer til både børn og voksne samt indgå i og være medskaber af lege.

- **Børnehaven:**
 - Barnet kan spørge kammerater: *Må jeg være med i leg?*
 - Barnet kan spørge kammerater: *Vil du være med i min leg?*
 - Barnet kan fungere i større grupper
 - Barnet kan acceptere en ikke-selvvalgt makker (på tværs af køn, bedste venner)
 - Barnet kan indgå i ikke-selvvalgte aktiviteter
 - Barnet kan holde opmærksomheden på et fælles fokuspunkt (fx en fælles aktivitet)
 - Barnet kan trøste andre børn
 - Barnet kender og bruger sociale hilsner (*hej, goddag, farvel* og lignende)

- **Forældrene:**
 - Barnet lærer at acceptere, at andre kan bestemme i spil og leg
 - Barnet øver sig i at fordybe sig i lege og aktiviteter i længere tid
 - Forældrene er rollemodeller og bruger sociale hilsner – også over for andre end de nærmeste (siger: *hej, goddag, farvel* og lignende)
 - Forældrene laver legeaftaler med andre end barnets faste og bedste venner
 - Mangfoldige legerelationer gør børnene mere robuste, når nogle af deres venner er syge eller leger med andre
 - Forældrene lader barnet lege selv hos en kammerat, uden selv at blive
 - Barnet lærer at være alene hjemmefra og man finder ud af, om barnet kan opføre sig pænt og lytte til andre voksne

- **Skolen:**
 - Barnet har et passende antal hensigtsmæssige relationer
 - Barnet kan deltage aktivt i leg med andre (fremfor bare at spejle sig i andre eller lege parallelt med dem)
 - Barnet tør gå forrest og foreslår idéer til legen
 - Barnet kan støtte op om og give plads til andres idéer til legen
 - Barnet kan samarbejde med alle klassekammerater (eks. være sidemakker med en, der ikke er en nær relation)

ROBUSTHED OG MOD

Barnets evne til at møde og håndtere nye udfordringer.

- **Børnehaven:**
 - Barnet har mod på at prøve nye udfordringer og oplevelser
 - Barnet har mod til at spørge én, de ikke normalt leger med, om de vil lege
 - Barnet har mod på at smage på nye ting
 - Barnet kan aflæse sin egen og andres reaktioner
 - Barnet kan sætte ord på, hvad der kan hjælpe, når humøret er dårligt
 - Barnet tør sige fra, fordi det kender egne grænser, på en sådan måde at de voksne er lydhøre, og efter grundig guidning respekterer valget.
 - Barnet kender egne behov og kan udtrykke dem over for andre
 - Barnet tør være på foran andre (række hånden op, fortælle, fremvise)

- **Forældrene:**
 - Barnet får ansvarsopgaver i familien såsom at dække bord, tømme opvaskemaskine og rydde op på værelset
 - Barnet får lov til at håndtere alderssvarende udfordringer selv, da det styrker dem
 - Barnet øver selvhjulpenshed og at klare hverdagsopgaver selv (at holde styr på sin egen madpakke, tøj og taske)
 - Barnet øver at være en god taber og vinder gennem spil med forældrene
 - Barnet tror på egne ideer og tør fortælle dem til andre (at barnet oplever at blive hørt og inddraget)
 - Barnet får ros og anerkendelse for at øve sig på de svære ting.
 - Hvis man kun roser for succes, præger man barnet til at vælge de lette valg, men det er i de svære valg, at læringspotentialer er størst

- **Skolen:**
 - Barnet tør prøve, fejle og prøve igen
 - Barnet kan håndtere at være både vinder og taber i spil og lege
 - Barnet kan fordybe sig i lege i både aktive og stille lege
 - Barnet er tilpas uafhængig af voksne. (Barnet kan selv sige farvel, kan sige pyt til mindre ting, kan navigere i den frie leg (legetimer, frikvarterer, SFO-tid osv.)
 - Barnet kan lege i legegrupper, som de voksne har sammensat.

SOCIALE SPILLEREGLER

Barnets evne til at forstå og anerkende sociale spilleregler, herunder f.eks. at hjælpe, give plads til andre og håndtere konflikter.

- **Børnehaven:**
 - Barnet forsøger selv at løse konflikter
 - Barnet kan se mening med sin egen rolle i fællesskabet
 - Barnet lærer sociale spilleregler (fx at vente på tur, at sidde ved bordet, når man spiser, lytte til andre)

- **Forældrene:**
 - Barnet skal lære regler og retningslinjer for, hvordan man opfører sig i det offentlige rum.
 - Barnet skal kunne agere i forskelligheden af normer og regler f.eks. hjemme hos legekammeraten, hos bedstemor osv.
 - Barnet ved, hvordan det skal opføre sig, når man sidder til bords

- **Skolen:**
 - Barnet hjælper andre, der har brug for det
 - Barnet lader andre få plads til at tale og bestemme
 - Barnet kan gå på kompromis i samarbejde og leg
 - Barnet lærer at konflikthåndtering kræver et godt samarbejde
 - Barnet deltager aktivt og selvstændigt i fællesskabet (fx ved at være duks, have ansvarsområder osv.)
 - Barnet skal have en naturlig respekt for andre børn og de voksne

FORANDRINGSPARATHED

Barnets evne til at aflæse og vide, hvad der forventes i forskellige kontekster

- **Børnehaven:**
 - Barnet skal acceptere spontanitet og afvigelser fra det kendte
 - Barnet kan indgå i relation til mange forskellige voksne, og er ikke afhængig af én bestemt person
 - Barnet lærer at være sammen med forskellige voksne og navigere i forskellige sammenhænge
 - Barnet kan acceptere en ikke-selvvalgt makker (på tværs af køn, bedste venner)
 - Barnet kan acceptere, at tingene ikke bliver som planlagt

- **Forældrene:**
 - Barnet har bestemte rutiner i hjemmet og kan følge dem, og kan være i, at de ikke følges
 - Barnet ved, hvad det skal gøre, når han/hun er stået op om morgenen og skal i seng (gå på toilet, børste tænder og skifte tøj)
 - Barnet kan gøre sig klar, når familien skal på tur
 - Barnet kan tåle ændringer i planer og aftaler
 - Forældrene er rollemodeller og viser barnet, at det ikke er farligt, at tingene er ukendt, og at forandringer ikke er farlige

- **Skolen:**
 - Barnet kan navigere i forskellige arenaer (skoletime, frikvarter, SFO samt eks. forskellige voksnes klasseledelse)
 - Barnet lærer at forstå, hvad der forventes i en alm. skoletime (Hvad gør man, når man skal på biblioteket, når der er idræt i hallen, når idræt foregår udenfor, når man skal i musiklokalet osv.)
 - Barnet kan acceptere, at det ikke bliver, som de havde forestillet sig

SELVKONTROL OG FOKUS

Barnets evne til at tilsidesætte egne behov, arbejdshukommelse og holde fokus på en opgave.

- **Børnehaven:**
 - Barnet skal kunne arbejde selvstændigt og fokuseret i en længere periode (ca. 20 min.)
 - Barnet skal lære at gøre sig umage, når der arbejdes med noget
 - Barnet skal lære at færdiggøre aktiviteter og opgaver
 - Barnet kan lytte til en historie og genfortælle dele af den
 - Barnet skal lære at følge de anvisninger, de voksne i børnehaven giver
 - Barnet skal lære at acceptere en afvisning eller et nederlag

- **Forældrene:**
 - Barnet kan vente på tur, når søskende eller forældre taler med andre
 - Barnet kan få flere beskeder og udføre dem (fx hvordan der skal dækkes op til måltider, eller hvilke forskellige steder, der skal ryddes op og hvordan)
 - Barnet kan fastholde sig i længerevarende spil, også selvom man er bagud
 - Barnet kan fastholdes ved oplæsning af en historie

- **Skolen:**
 - Barnet kan følge en anvisning fra en voksen (f.eks. at man skal stoppe en leg, eller man skal begynde at rydde op)
 - Barnet skal kunne sidde stille og fokusere i en længere periode (ca. 20 min.)
 - Barnet kan i undervisningssituationer vente med at tale, til barnet har hånden oppe og bliver spurgt ad en lærer (lære at følge talerækken)
 - Barnet kan huske en simpel opgave og selv gå i gang
 - Barnet kan løse en opgave til den færdig
 - Barnet kan huske og genfortælle en historie

UDTRYKKE FØLELSER

Barnets evne til at udtrykke følelser og evt. behov for hjælp, herunder deltage i samtaler om afsavn, ønsker og forventninger i forbindelse med overgangen.

- **Børnehaven:**
 - Barnet skal lære at sætte ord på egne behov, oplevelser, fornemmelser, følelser mm.
 - Barnet skal lære frit at vise sine følelser (grine, græde, vise smerte, vise overskud mm.)
 - Barnet skal lære at søge hjælp hos de voksne, når der er brug for det

- **Forældrene:**
 - Barnet tør tale om, hvordan de har det (både ved glæde, sorg, frygt og vrede).
 - Barnet kan fortælle, hvad der har været godt ved at gå i børnehave, og hvad barnet kommer til at savne, samt hvad barnet glæder sig til, og hvad barnet evt. er lidt nervøs over ved at skulle starte i skolen
 - Forældrene er gode rollemodeller, der viser egne følelser

- **Skolen:**
 - Barnet kan udvise basale følelser (fx glæde, vrede, sorg og frygt)
 - Barnet tør tale åbent om sine følelser med fx undervisere, klassekammerater eller med hele klassen
 - Barnet kan indgå i dialog om forventninger og eventuelle udfordringer ved overgangen fra børnehave til skole

SPROG

Barnets evne til at kommunikere med sine omgivelser, herunder evne til at aflæse og bruge kropssprog samt interesse for tegn og symboler.

- **Børnehaven:**
 - Barnet lærer at indgå i fælleslege, vente på tur, vente på hinanden og lytte
 - Barnet lærer at se, hvordan andre har det.
 - Barnet lærer, hvordan vi passer på hinanden
 - Barnet øver sig på rim, remser og sange
 - Barnet viser interesse for bogstaver og tal
 - Barnet kan modtage og efterleve en fælles besked
 - Barnet øver sig i at udtrykke sig i hele sætninger

- **Forældrene:**
 - Barnet kan holde øjenkontakt i dialog med andre
 - Barnet lytter, når der er en, der taler
 - Barnet taler pænt til og om andre
 - Barnet hjælper andre, hvis de er kede af det
 - Barnet kan vente på tur, når søskende eller forældre taler med andre
 - Forældrene er gode rollemodeller, der taler pænt til og om andre
 - Forældrene taler med barnet, så det får et veludviklet sprog

- **Skolen:**
 - Barnet kan fortælle, hvad barnet har behov for.
 - Barnet kan sige til og fra
 - Barnet kan lytte til, hvad andre fortæller og gengive dele af deres fortællinger
 - Barnet er klar til at lære bogstaver og tal
 - Barnet kan aflæse basalt kropssprog og følelser (fx glad, ked af det, sur, bange)
 - Barnet begynder at kunne gennemskue konsekvenser og sammenhænge mellem handlinger og følelser

SELVHJULPENHED

Barnets evne til at mestre konkrete alderssvarende færdigheder f.eks. gå på toilettet selv, tage sit tøj af og på, holde orden i sine ting m.v.

- **Børnehaven:**
 - Barnet klarer selv toiletbesøg (tørre sig, trække ud og vaske hænder)
 - Barnet tager selv tøj og sko på, når de skal udenfor i børnehaven
 - Barnet begynder selv at holde styr på sin garderobe
 - Barnet øver sig på at tage afsked med sine forældre
 - Barnet lærer at holde korrekt på en blyant og klippe med en saks
 - Barnet øver sig i en god madkultur (dække bord, sende rundt, spise pænt, holde fokus på spisningen, rydde af)

- **Forældrene:**
 - Barnet udviser tålmodighed og vedholdenhed, inden barnet beder om hjælp (fx ved udfordringer med søskende/legekammerater, ved bygning af fx Lego efter en byggevejledning, i computerspil med gåder eller forhindringer)
 - Barnet hjælper til med de praktiske gøremål (fx dække bord, rydde op, smøre madpakke m.v.)
 - Barnet klarer selv toiletbesøg (tørre sig, trække ud og vaske hænder)
 - Barnet øver sig i at gå i bad og tage tøj på
 - Forældre tager ansvaret for at få en god afsked med barnet ved aflevering

- **Skolen:**
 - Barnet tager selv afsked med forældrene
 - Barnet kan håndtere toiletbesøg og selv skifte tøj ved uheld
 - Barnet tager selv sit udetøj af og på og er bevidst om, hvad vejret påkræver af påklædning
 - Barnet kan holde orden på sin garderobe, i sin taske og på sit bord
 - Barnet bærer selv sine ting ind, sætter dem på plads
 - Barnet kan genkende og skrive sit eget navn, når barnet begynder i skolen
 - Barnet kan selv finde ud af at gå i bad og tage tøj på efter idræt
 - Barnet går selv i gang med en opgave, når underviseren har givet introduktionen
 - Barnet forsøger på forskellige måder at løse opgaven, inden en sidekammerat spørges og slutteligt underviseren